

C.P. Saridin
Unilateral condylar hyperactivity
of the temporomandibular joint
Amsterdam: Vrije Universiteit
Amsterdam, 2009
161 bl., geïll.
ISBN 978 94 6010 020 8
Academisch proefschrift

Unilaterale condylaire hyperactiviteit van het temporomandibulaire gewricht

Een asymmetrische ontwikkeling van de mandibula kan berusten op een enkelzijdige hyperactiviteit van één van de kaakkopjes, die op jeugdige of jongvolwassen leeftijd kan optreden. Dit fenomeen wordt ook wel unilaterale condylaire hyperactiviteit genoemd. Doorgaans is de oorzaak van de hyperactiviteit onbekend; soms wordt een trauma als oorzaak benoemd. De behandeling van de asymmetrie kan bestaan uit een combinatie van orthognathische chirurgie en een orthodontische behandeling. Voor de timing van deze ingreep is het van belang te weten of er nog groeiactiviteit in de kaakkopjes is. Daartoe is botscintigrafie een geschikte onderzoeksmethode. In tegenstelling tot de diagnostiek met conventionele röntgenopnamen kan met scintigrafie al in een vroeg stadium een abnormaal groeicentrum worden vastgesteld, zonder dat er nog klinische afwijkingen zichtbaar zijn.

In dit proefschrift wordt een onderzoek beschreven naar de verschillende methoden om de condylaire activiteit op een nauwkeurige manier te kunnen monitoren. De eerste 6 hoofdstukken

betreffen het onderzoek naar de toepassing van conventionele planaire botscintigrafie, de 'single photon emission tomography' (SPECT) en die van 18Fluoride-Positron Emissie Tomografie. In hoofdstuk 7 wordt verslag gedaan van een histopathologische analyse van gereserceerde kaakkoppen bij patiënten met unilaterale condylaire hyperactiviteit. Ten slotte worden in hoofdstuk 8 de functionele klachten van het temporomandibulaire gewricht bij deze patiënten beschreven. Bijna alle hoofdstukken betreffen inmiddels gepubliceerde manuscripten, bij tandheelkunde een vereiste voor een promotie.

Het proefschrift is overzichtelijk, helder geschreven en van een hoog academisch niveau. De 'droge' stof is gelukkig voorzien van fraaie illustraties. Maar bovenal geeft dit proefschrift duidelijke richting aan de diagnostiek van condylaire hyperactiviteit en dus aan de planning en timing van de corrigerende ingreep. Hoewel unilaterale condylaire hyperactiviteit maar een relatief zeldzaam ziektebeeld is, is dit proefschrift verplichte stof voor kaakchirurgen en orthodontisten.

M. America
Allemaal mensen. Herkenning en benadering van gedragsstijlen en persoonlijkheidsstoornissen in de (para)medische praktijk
Houten: Prelum Uitgevers, 2009
106 bl., geïll. € 29,50
ISBN 978 90 8562 072 3

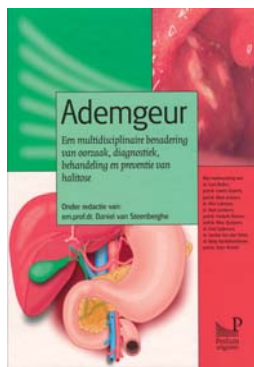
Allemaal mensen

De psychische en gedragsaspecten van de beroepsuitoefening raken in de opleiding en in de nascholing nog steeds ondergesneeuwd door de focus op allerlei praktische verrichtingen. Toch is het belangrijk hiervan voldoende te weten. Dat willen de meesten ook wel, vaak wijs geworden door schade en schande. Dit boek is geschreven door een huisarts met interesse voor en veel ervaring met het herkennen van gedragsstijlen en persoonlijkheidsstoornissen. Hij heeft dit boek geschreven omdat hij vindt dat de gebruikelijke studieboeken te uitgebreid en te fragmentarisch zijn en teveel jargon bevatten.

De hoofdstukken 1 en 2 geven een introductie op de diverse theorieën van de neuro-, diepte- en ontwikkelingspsychologie en de communicatietheorie. Daarna gaan de hoofdstukken over de gedragsstijlen die van nature bij verschillende groepen individuen passen en waarbij zij zich het meest op hun gemak voelen, over de sociale factoren die van invloed zijn op gedrag, over paranoïde, antisociale, borderline,

theatrale, narcistische en enkele andere persoonlijkheidsstoornissen, over de relatie tussen persoonlijkheidsstoornissen en gedragsstijlen, over de machtsverhouding bij grensoverschrijdend gedrag en over de relatie tussen gedragsstijlen en psychiatrische aandoeningen. Een erg aantrekkelijk aspect van het boek is dat het is voorzien van veel verhelderende intermezzo's en voorbeelden van geanonimiseerde patiënten uit de praktijk van de auteur. Vooral zorgverleners met veel praktijkervaring zullen al lezend sommige van hun eigen patiënten herkennen en wellicht dan pas goed begrijpen waarom en/of waardoor een bepaalde patiënt zich op een bepaalde manier afwijkend gedroeg.

Voor alle werkzamen in de gezondheidszorg, dus ook voor tandartsen en mondhygiënist, is het boek aan te bevelen. Hetzelfde geldt voor studenten in de tandheelkunde en de mondzorgkunde. Het is prettig geschreven, leest daardoor gemakkelijk en verveelt geen moment. Diepgravers en deskundigen op het gebied van psychologie en gedragswetenschappen zullen niet veel nieuws vinden, maar dan nog is het boek leuk om te lezen.

D. van Steenberghe
Ademgeur. Een multidisciplinaire benadering van oorzaak, diagnostiek, behandeling en preventie van halitose
Houten: Prelum Uitgevers, 2009
122 bl., geïll. € 40,00
ISBN 978 90 8562 034 1

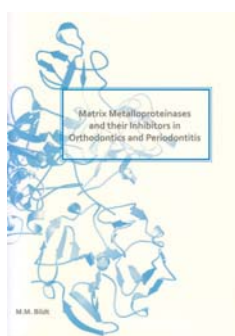
Ademgeur

Ademgeur, onder andere ook halitose, foetor ex ore, mondgeur en slechte adem genoemd, is een groot psychosociaal probleem dat velen die het betreft bezighoudt en zelfs tot wanhoop kan drijven. Ook voor zorgverleners is het vaak een onontwarbare knoop. Een Nederlands boek over dit onderwerp voorziet dus in een behoefte en het werk van de Leuvense emeritushoogleraar Van Steenberghe en zijn coauteurs valt daarom te prijzen.

Na de algemene inleiding volgt een hoofdstuk over de epidemiologie en daarna gaan de 9 resterende hoofdstukken over alle etiologische factoren, de diagnostiek en de diverse behandelmogelijkheden. De inhoud van het boek houdt het midden tussen een overzicht van alle inmiddels bekende wetenschappelijke gegevens en een praktische handreiking voor zorgverleners van diverse medische disciplines en wellicht ook voor een deel van de patiënten. Omdat halitose in ongeveer 85% van de gevallen een orale oorzaak heeft, is de verhouding van de aandacht die

wordt besteed aan orale en niet-orale oorzaken een beetje scheef. De behandeling van de niet-orale oorzaken neemt namelijk meer ruimte in beslag dan die van de orale oorzaken. Jammer is dat de problemen pseudohalitose en halitofobie niet in een apart hoofdstuk aan de orde komen. Hetzelfde geldt voor de preventie, hoewel veel van de preventieve aspecten wel kunnen worden afgeleid uit de etiologie en de behandelmogelijkheden.

Voor ieder die in de gezondheidszorg in contact kan komen met mensen die last hebben van halitose heeft dit boek veel te bieden, vooral vanwege zijn multidisciplinaire karakter, zoals de subtitel ook aangeeft. Mondzorgverleners kunnen kennis nemen van de halitoseproblemen op kno-, gastro-intestinaal, hepatologisch, pulmonair en endocrinologisch gebied. De diverse medische specialisten kunnen lezen over de orale halitose en over de halitoseproblematiek op elkaars terreinen. De prijs is zeer acceptabel en het is, luttelend op de affiliatie van de auteurs, een aantrekkelijke Leuven-Groningse coproductie.

M.M. Bildt
Matrix metalloproteinases and their inhibitors in orthodontics and periodontitis
Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen, 2009
169 bl., geïll.
ISBN 978 90 9024024 4
Academisch proefschrift

Onderzoek naar matrix metalloproteïnasen

In haar proefschrift behandelt Miriam Bildt onderzoeken naar enkele enzymen die betrokken zijn bij afbraakprocessen in de parodontale weefsels. Dit onderwerp is van belang voor zowel de parodontologie (omdat bij parodontitis afbraak van bindweefsel en steunvend bot een kenmerkend verschijnsel is) als voor de orthodontie (omdat orthodontische tandverplaatsing snelle ombouw van gingivale en parodontale weefsels vereist). Bij extracellulaire matrixafbraak spelen verschillende enzymen uit de klasse van de matrix metalloproteïnasen (MMP's) een rol. Dit zijn extracellulair gelokaliseerde zink-afhankelijke enzymen met endopeptidaseactiviteit. Zij worden gereguleerd door natuurlijke remmers, zogenoemde TIMP's ('tissue inhibitors of MMP').

Bildt bestudeerde de rol van MMP's op moleculair en functioneel niveau. Zij liet niet alleen zien dat bindweefselcellen *in vitro* tal van MMP's produceren maar ook dat deze een belangrijke rol spelen bij het configureren van de extracellulaire matrix. Daarnaast onderzocht Bildt de MMP's en hun natuurlijke remmers in monsters van parodontale weefsels en pocketvloeistof. Een interessante bevinding was daarbij dat in weefsels rond gebitselementen die ten prooi

waren gevallen aan parodontitis het niveau van (onder andere) MMP-2 (gelatinase) hoger is dan in parodontale weefsels van gezonde gebitselementen. De concentratie 'natuurlijke remmer' (TIMP) is juist lager. De verschillen tussen ziek en gezond waren echter vooral opvallend voor de pocketvloeistof.

Het tweede deel van het proefschrift richt zich op de matrixafbraak in relatie tot orthodontische tandverplaatsing. Bij de rat en bij de mens blijkt tandverplaatsing te leiden tot veranderingen in de MMP-huishouding in de parodontale weefsels. Bij de rat kon tandverplaatsing overigens sterk worden geremd door systemische toediening van de MMP-remmer CMT-3, een kunstmatige remstof (afgeleid van het antibioticum tetracycline) die waarschijnlijk niet alleen MMP's van fibroblasten blokkeert maar ook die van de botafbrekende cel, de osteoclast.

Het proefschrift onderstreept het grote belang van de ombouwprocessen in de parodontale weefsels bij de functionele adaptatieprocessen waaraan het gebit voortdurend wordt blootgesteld in gezondheid en ziekte en daarmee is dit proefschrift niet alleen voor de onderzoeker lezenswaardig, maar ook voor de clinicus.